

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 30.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 11. marca 1940

Cena posamezni številki din 150

Varčevati treba!

Izredni časi zahtevajo tudi izredne izdatke. To vedo zlasti gospodarski ljudje dobro in zato se tudi niso upirali, ko je zahtevala država od njih večje prispevke. Narodna obramba mora biti zagotovljena in zato so zastopniki gospodarstva na ljubljanski konferenci zbornice izjavili, da so pripravljeni dati večje davke. Samo po sebi pa se razume, da morajo biti ti novi davki takšni, da ne uničujejo gospodarske podlage podjetij in da ni plačevanje večjih davkov zvezano tudi z nepotrebnimi sitnostmi, z gnjavostjo, kakor pravijo Srbi.

A še eno morajo zahtevati davkoplačevalci. Čeprav so pripravljeno dati večje davčne prispevke, morajo pa vendar zahtevati, da imajo neko jamstvo, da se bo denar res dobro porabil. Preveč bi se zahtevalo, če bi morali davkoplačevalci svoj težko prislužen denar dajati za nepotrebne stvari. Zato je dolžnost države, da uvede v svojem gospodarstvu največje varčevanje in da dokaže davkoplačevalcem, da mora kljub najbolj rigoroznemu varčevanju zaradi izrednih razmer vendarle zahtevati novih davkov.

Ali pa je država dala takšen dokaz? Ali se je uvedla in utemeljila nova davčna reforma s takšnim varčevanjem?

Odgovor na to vprašanje je absolutno negativen, ker se tega varčevanja nikjer ne vidi, temveč se denar nasprotno izdaja z isto lahkoto ko v času največje konjunkturo.

Predvsem bi se moralo pokazati to varčevanje v državnem aparatu samem. Ker je število uradništva in drž. nameščenecv bilo že pred leti pretirano veliko, so po vrsti vse vlade obljubljale, da novih nameščenecv ne bodo več nastavljale. Dejansko pa je število drž. nameščenecv vsako leto naraslo in že itak veliko nerazmerje med materialnimi in osebnimi izdatki v drž. proračunu je postajalo iz leta v leto vedno težje. A ne samo to! Vsi prihranki v drž. gospodarstvu so tudi šli le na škodo materialnih izdatkov, in tudi takšnih, ki bi mogli zvišati gospodarsko silo države. Mrtvi osebni izdatki pa so zaradi vedno večjega števila nameščenecv rasli.

Niso se omejili niti pretirani samo reprezentativni izdatki, zmanjšali se niso izdatki za razna draga službena potovanja, niso se reducirali dvojni, trojni in še večkratni zaslužki visokih drž. uradnikov, skratka vse slabe strani našega državnega gospodarstva so ostale nedotaknjene.

A tudi nikjer drugje se ni varčevalo. Pred kratkim smo poročali, da se ni moglo dobiti 2 milijona din za pluge, dočim se je takoj dobilo 82 milijonov din za sanacijo slabega zadružnega gospodarstva. To pa še dolgo ni edini izdelek, ki ga je imela država zaradi slabega gospodarstva za drug.

A še v zadnjem času smo doživeli še večje dokaze, da se v državnem gospodarstvu nič ne varčuje. Danes, ko imajo ladijske družbe izredno velike zasluške, da kupujejo velikanske palače (20 milijonov din za hotel Milinov v Zagrebu), so se zvišale subvencije družbam izredno visoko. Se naprej se zidajo drage in luksuzne palače, še nadalje se do-

voljujejo tujim družbam velikanske bonitete, čeprav te družbe svojih obveznosti do države ne izpolnjujejo, kakor to dokazuje zadeva z bencinskim kartelom.

A ko se na eni strani zahtevajo od trgovine in industrije velikanski novi davčni prispevki, se istočasno znižujejo že itak nizki davki agrarnim proizvajalcem, pa če-

prav doživljajo ti danes visoko konjunkturo.

Skratka, nikjer ni videti varčevanja, nikjer ni dokaza, da res ne gre drugače, kakor če se zvišajo davki v tej izredni meri, kakor zahteva nova davčna reforma. Že samo zato pa manjka davčni reformi ona prepričujoča sila, ki jo

mora imeti vsaka davčna reforma, če naj bo uspešna.

Izredni časi res zahtevajo izredne izdatke. Zahtevajo pa tudi izredno varčevanje. Pri nas pa ne samo, da prav nič ni tega izrednega varčevanja, temveč se ne varčuje niti toliko, kolikor bi se moralo celo v konjunkturalnih časih. In to je najbolj žalostno!

Preveč se širijo kompetence Prizada

Položaj, ki si ga je ustvaril Prizad v naši gospodarski javnosti, nikakor ni zavidanja vreden. Vsa leta so se zato neprestano ponavljale zahteve, da se Prizad likvidira in da se napravi njegovi intervencijski politiki konec. Posebno glasue so bile te zahteve, a tudi utemeljene, ko je nastal splošen dvig cen agrarnih proizvodov in ko sploh ni bilo več treba intervencirati na žitnem trgu. Z dvigom agrarnih cen je izgubil Prizad svojo obstojno upravičenost.

Gospodarska javnost je bila tudi že prepričana, da bo res prišlo do likvidiranja Prizada, zlasti še, ko se je o njegovem delovanju zelo neugodno izjavil predsednik vlade. Takrat je pač vse pričakovalo, da je likvidacija Prizada samo še vprašanje nekaj dni.

Nemadoma pa so prišle vesti, ki so dokazale, da se na likvidacijo Prizada niti ne misli, temveč da se mislijo njegove kompetence še povečati. Prizad ne bo ohranil samo svoje monopolno stališče za izvoz žitaric, temveč bi dobil še monopolni položaj za uvoz riža. A tudi še na druge predmete bi se njegove kompetence razširile.

To razširjanje kompetence se utemeljuje s tem, da se mora naša zunanja trgovina zaradi težavnega stanja na zunanjih trgih dirigirati, kakor se dirigira tudi v drugih državah. To je vse lepo, vendar pa je še mnogo bolj jasno, da more biti to dirigiranje uspešno le tedaj, če je tisti, ki naj dirigira, za ta posel tudi usposobljen. Ali pa je morda ta dokaz dal Prizad? Zakaj pa so se kar neprestano množile pritožbe proti njegovemu poslovanju?

Zalostna resnica pri nas je, da pomeni vsako centraliziranje poslov tudi večjo birokratizacijo, večjo kompliciranost in pa znatno podražitev. Naenkrat je treba poleg vseh prejšnjih izdatkov prevzeti še izdatke za nov uradniški aparat. Ta aparat pa nikakor ne olajšuje poslovanja, temveč z vedno novimi predpisi, dostikrat silno nerodnimi, ustanavlja nove ovire. Kjer se je prej posel razvijal gladko, se sedaj zaradi novih predpisov nakrat zatakne. Namesto pospeševanja smo doživeli zaviranje trgovine.

Zato pa tudi pri vsem dirigiranju naše zunanje trgovine nismo doživeli nobenih uspehov in zasebna iniciativa bi vse te posle opravila mnogo boljše, mnogo ceneje in tudi mnogo hitreje. Dosedanje izkušnje pri nas pač ne govorijo za omejevanje zasebne iniciative, temveč baš nasprotno zahtevajo čim večje njeno pospeševanje. Ne da se kar iz rokava strešiti dober uradni aparat za trgovske posle, še manj pa za tako težavne in tudi tvegane posle, kakor je zunanja trgovina. Če je v drugih državah mogoče, da se

uvaja dirigirano gospodarstvo, iz tega ne sledi, da bi se moralo in smelo tudi pri nas, kajti mi nimamo upravnega aparata, ki je za takšne posle potreben.

Se na druge posledice razširjanja kompetence Prizada je treba opozoriti. Čim bolj se širi Prizad, tem manj je posla za samostojne trgovce, tem bolj se niža število davkoplačevalcev iz vrst trgovstva. Čim manj teh davkoplačevalcev pa je, tem manjši so tudi davčni dohodki, dočim od razširjenja kompetence Prizada nima država nobenih novih dohodkov. Tudi zaradi tega je to razširjevanje kompetence napačno.

Ne na zadnje pa je treba omeniti tudi to, da je razširjevanje kompetence Prizada v nasprotju z oficialno politiko sporazuma, da se centralizacija uprave in vseh poslov ustavi, povsod pa uvaja decentralizacija. Že celo pa se ne more trpeti centralizacija v trgovini, in zlasti ne, če se izvaja ta na čisto birokratičen način. To je

imelo doslej še vedno za posledico, da je postala trgovina težavnejša, kakor hitro je prišla pod kompetenco centralne ustanove.

Če bi že v resnici bilo potrebno, da se vodi naša zunanja trgovina enotno, potem se mora to izvesti na način, da bo trgovina olajšana, da se bodo predpisi poenostavili in da bodo mogli pri tem sodelovati naši uvozniki in izvozniki, a tudi sodelovati pri razdeljevanju kontingentov. To zahteva tudi sam posel, kajti edino naši uvozniki in izvozniki imajo izkušnje, ki so za vodstvo zunanje trgovine potrebne. Le na ta način pa bomo dobili vsaj nekaj jamstva, da se kontingenti ne bodo razdeljevali pristransko in da bo prišel do svoje pravice vsak uvoznik ali izvoznik in če živi v Beogradu ali kje na periferiji države.

Tudi iz tega razloga ugovarjamo razširjevanju kompetence Prizada ter zahtevamo, da se zasebna iniciativa v zunanji trgovini ne omejuje, ker mora sicer trpeti vsa naša zunanja trgovina.

Kritika zagrebske borze o naši gospodarski politiki

Zagrebska borza je svojemu letnemu poročilu dodala tudi obširno poročilo o naši gospodarski politiki ter o našem gospodarskem življenju v l. 1939. Ko govori borza o vplivu Narodne banke na naše gospodarsko življenje, pravi med drugim:

»Znano je, da so imela pred izbruhom vojne vsa naša prizadevanja ta namen, da olajšamo izvoz naših kmetijskih pridelkov in drugih naših izvoznih predmetov. Po izbruhu vojne pa je nastalo v vseh državah, vojskujočih se ko nevtralnih, vprašanje uvoza, ne pa izvoza, zlasti uvoza surovin. In v resnici je v današnjem času največji problem za razvoj vsakega gospodarskega nacionalnega življenja — in tudi našega — problem uvoza surovin, ki so potrebne za zagotovitev normalnega gospodarskega in socialnega življenja. Zato je vse naše nadaljnje gospodarsko življenje zvezano z možnostjo nabave surovin iz tujine za potrebe naše industrije in trgovine, da tu niti ne govorimo o ev. rezervah glede surovin.«

Nato govori poročilo v zvezi s tem vprašanjem o naši trgovinski bilanci. Ta je aktivna, toda ta aktivnost je bila dosežena le na račun uvoza surovin, kakor bombaža, volne, prediva, železa, raznih vrst premoga, surove kože itd. Skratka: samo na račun surovin, ki so nam za normalni gospodarski razvoj neobhodno potrebne. Zato ni dosežena aktivnost trgovinske bilance niti najmanj zadovoljiva. Nasprotno to dokazuje, da se mora posvetiti vprašanju zame-

njave blaga s tujino prav posebna pažnja, da bomo preskrbljeni s surovinami, ki jih potrebujemo. Ta pažnja je tem bolj nujna, ker je to vprašanje še vedno nerešeno.

Zato smatramo za potrebno naglasiti, da je za normalen razvoj našega gospodarskega življenja absolutno potrebno, da devizni odobor oz. Narodna banka postopata pri dodeljevanju deviz bolj liberalno in da se na ta način omogoči čim večji uvoz teh surovin vsaj sedaj, ko se že ni to znalo doseči že pred izbruhom evropske vojne. Narodna banka mora v sedanjih časih smatrati uvoz potrebnih surovin za važnejši kakor pa povečanje devizne zaloge. Kajti v zadnjem času je uvoz potrebnih surovin važnejši ko pa povečanje devizne podloge. To tudi zato, ker je zlasti v zadnjih dveh mesecih dotok deviz v našo državo mnogo večji kakor pa prej in bi se moral ves ta povečani dotok deviz uporabiti za povečanje surovin, če se že neče v ta namen uporabljati del zlate podloge, ki je bila prav za prav ustanovljena zato, da se potroši v kritičnih trenutkih.

Uvedba nove davčne reforme

Poročilo govori nato o drž. izdatkih ter v zvezi s tem tudi o potrebi povečanja državnih dohodkov. Nato govori poročilo o davčni reformi ter pravi med drugim:

Značilnost našega sedanjega drž. proračuna je, da predvideva zvišanje dohodkov za 767 milijonov dinarjev po prejšnjem proračunu,

in sicer od vseh oblik neposrednih in posrednih davkov. Zaradi izrednih razmer, v katerih živimo, pa niti sedanjí proračun ne zadostuje za kritje vseh stroškov in se je moral zato zvišati. To zvišanje, ki je bilo uveljavljeno s l. I. 1940., bo občutno zadelo vse naše gospodarsko življenje. V normalnih razmerah oz. kadar so pogoji za konjunkturo, je zvišanje drž. davščin in drž. proračuna zdrav pojav, ker omogoča v takih razmerah zvišani proračun tudi možnost gospodarskega napredka v vseh deželah.

Če pa teh normalnih razmer ni in če ni upanja na konjunkturo, potem skriva zvišanje drž. proračuna v sebi nevarnost, da načenja tudi samo substanco gospodarstva ter da ga uniči kot gospodarskega človeka. Zato je treba delati na to, da se izredni izdatki pokrijejo vsaj deloma tudi z izrednimi državnimi dohodki.

Zato si je treba prizadevati, da se neobhodno potrebni izredni izdatki krijejo samo deloma z rednimi državnimi dohodki, kakor to večina držav tudi dela, večinoma pa, da se ti izdatki s posojili prevale na boljše čase in mlajše generacije. V našem konkretnem primeru bi se moglo posojilo 4 milijard za javna dela in narodno obrambo, čegar prva tranša v višini 700 milijonov din je bila razpisana koncem l. 1939., v celoti uporabiti za kritje teh izrednih izdatkov. Poleg tega pa bi se mogel po vzgledu drugih držav velik del teh izrednih izdatkov financirati tudi s pomočjo blagajniških bonov, katerih obtok znaša danes pri nas 3 milijarde din.

Interes državnih financ ko tudi vse materialne potrebe države zahtevajo, da se gleda na to, da se možnost davčne obremenitve ne prekorači, temveč da se spravi v sklad z davčno močjo davčnih zavezancev. Ne more se niti v izrednih časih zahtevati od gospodarstva več, kakor more dejansko dati: niti najstrožje kazni na tem ne morejo nič spremeniti. Nasprotno daje izterjevanje davkov, tam kjer ni dejanske podlage, s pomočjo takšnih ukrepov samo negativne rezultate, ker onemogočajo ti gospodarsko delo. Gospodarstvo in nemoteno poslovanje obratov pa je državi potrebno, ker drugače država ne more dobiti njej potrebnih dohodkov.

Zahteva po ustanovitvi borze za kovine v Beogradu

Od izbruha vojne se ne določajo več cene na kovinski borzi v Londonu svobodno, temveč jih določajo in dirigirajo pristojni angleški uradi. Podobno je tudi s cenami na kovinskih borzah v Nemčiji. Zaradi tega predlagajo nekateri gospodarski ljudje, da bi se ustanovila v Beogradu borza za kovine. Baje bo v kratkem času tak predlog tudi predložen pristojnemu ministrstvu.

Belgija bi hotela izvažati kavčuk v Jugoslavijo

Neka največja belgijska industrija kavčukastih izdelkov proučuje možnost, da bi svoje proizvode izvažala tudi v Jugoslavijo. Zlasti bi želela ta trditi, da spravi na jugoslovanski trg svoje kavčukaste podplate ter plošče iz kavčuka. Težkoča pa je v tem, ker bi se morali ti izdelki plačevati z devizami, naš izvoz v Belgijo pa je sedaj zelo majhen.

Stanje gradbene stroke

Občni zbor pooblaščenih graditeljev

V dvorani Zbornice za TOI v Ljubljani so zborovali to nedeljo šopoldne graditelji. 21. občni zbor je otvoril s pozdravom navzočih članov in gostov ter zastopnikov lista predsednik združenja Miro Zupan. Zbornico je zastopal predsednik odseka Ogrin, mestno po-glavarstvo komisar Mihelič. Opa-ziti je bilo, da so dobro zastopani tudi gorenjski kraji in Celje.

Iz poročila predsednika Zupana

Minulo leto smo na našem jubilejnem dvajsetem občnem zboru razpravljali o preteklem in bodočem delovanju našega združenja z željo, da se odstranijo vse zapreke, ki jih ima naš stan ter da pri-pomremo do zdravega gospodar-skega razvoja v naši ožji in širši domovini.

Danes se vrši občni zbor v do-kaj drugačnih razmerah kot prej-nji. Razburkani časi nas nujno si-lijo, da smo v strogi pripravljenosti zaradi sprememb, ki posegajo globoko v našo gospodarsko in tu-di politično arterijo.

Važna in pomembna davčna re-forma je bila uvedena kar čez noč. Tudi naša stroka je zelo inte-resirana na tem, da se ne bi s to reformo ovirala gospodarska ini-ciativa in zdrav razvoj gospodar-skega dela, ki je tudi današnjemu času neobhodno potreben. Razume-mo, da je treba kriti izredne iz-datke. Zavedamo se svojih izred-nih dolžnosti do države, toda ob-dačenje naj bo modro in pravič-no, da ne bo oviralo gospodarskega življenja in jemalo kruha in zaslužka tisočim dobrih državlja-nov. Z vsemi silami se bomo bo-rili proti privilegijem raznih tujih družb. S pravilno porazdelitvijo bremen na vse davkoplačevalce bo država dosegla svoj cilj davčne reforme, dosegla bo večje dohod-ke v kritje za današnji čas neob-hodno potrebnih izdatkov, posa-meznik pa ne bo preobremenjen. Nujno pa je tudi, da se v vseh panogah uvede največje varče-vanje.

Problem draginje

V sedanjem času je pa tudi pro-blem draginje za vse nas velike-ga pomena. Čeprav smo strogo nevtralni in čeprav smo mislili, da vojna ne bo vplivala negativno na naš materialni položaj, mora-mo konstatirati, da ni tako. Treba je, da se že takoj v začetku lotimo stvari pri jedru, da zadržimo val draginje. Apeliramo na vse pristojne činitele, da s pametnimi določba-mi uravnovesijo moč denarja s ce-nami materiala in blagu. Treba je z vsemi sredstvi pospeševati na-daljnjo proizvodnjo, na drugi stra-ni pa omogočiti s pomočjo deviz-nih in drugih olajšav uvoz potrebnih surovin. Država naj pa s kon-trolo cen in s kazenskimi sankci-jami zatire nezdruženo in brezvestno špekulacijo.

V največji meri zadeva draginja tudi našo gradbeno delavnost, ki sloni po pretežni večini na dolgo-ročnem kreditnem sistemu. Naš stan mora zato z vso pazljivostjo zasledovati vse gospodarsko valo-vanje, da se obvarujemo eventual-nih katastrof. Mislimo moramo na to, da bomo mogli nabaviti nov material le po višjih cenah.

Važen faktor v boju z draginjo in vsemi nje nadlogami je tudi ceneni kredit za nabavo novega materiala. Treba bo tudi v tem pravcu nujno kaj storiti, ker je si-cer nevarnost, da bo obrtnik, od katerega ima država ogromen vir dohodkov, čisto obubožal ali celo propadel.

Res je, da je današnji čas težki čas in da stojimo v hudi borbi za obstanek, vendar pa ne bi smel obrtnik čez mero zniževati cene izvršenemu delu.

Ta nezdrava konkurenca ni ni-komur v korist in od tega trpi tu-di ves stan.

Javna dela

Zahtevamo, da se javna dela razpisujejo po zdravih konkurenč-nih cenah na bazi obstoječih cen materiala in delavskih mezd. Ho-čemo pa tudi, da stanovski tova-riši dela res izvršujejo solidno in strokovnjsko ter pri tem še do-stojno zaslužijo, od česar imata vsa javnost in država dvojno ko-rist.

Zato se ne sme več dogajati, da bi se oddajala dela tujcem, ker imamo doma dosti sposobnih lju-di, da se lahko vsako javno in pri-vatno delo izvrši z lastnimi ljud-mi in z domačim materialom. S tem bo tudi gradbena delavnost dosegla zadovoljiv napredek, kljub vsem nerednostim v naših raz-merah.

Omeniti moram tudi vprašanje delavskih mezd. Mnogo naših čla-nov trpko občuti nastalo situacijo. Prevzel je gradbeno delo misleč, da bodo cene mezdam in materia-lu ostale fiksne, sedaj pa smo pred sprejemom nove mezdne tarife za stavbinsko delavstvo. Razumemo današnji položaj stavbinskega de-lavstva in nujno potrebno je, da nekvarno razvoju gradbene delav-nosti ugodimo njihovim zahtevam, obenem pa krepko pokažemo na težko situacijo, v kateri je tudi gradbeni podjetnik. Vsaj pri pre-vzemu javnih del se to mora upo-števati. Združenje mora storiti vse potrebno pri vseh javnih činite-ljih, da uspe v tej svoji pravični zahtevi.

Šušmarstvo

Naj omenim dalje največjo rak-rano v naši stroki in sploh za našo gospodarstvo t. j. šušmarstvo. Dokazano je, da šušmarstvo uni-čuje našo največjo meri gradbeno stroko, vendar je do danes uspeh borbe proti temu zlu malenkosten v kljub neštetim anketam, konfe-rencam in posvetovanjem, ki so bila že po vsej državi. Nobenega dvoma ni, da je uredba o pobija-nju šušmarstva nujno potrebna, a kljub temu je še ni, čeprav so vsi pogoji dani. Predloge za to ured-bu so že davno koraj vse gospo-darske organizacije dogovorno predložile merodajnim faktorjem.

Enako kot v zadevi te uredbe čakamo tudi že dolga leta novele obrtnega zakona, čeprav nam je bila slovesno obljubljena že pred dvema letoma. Upoštevamo novo nastale razmere glede kompeten-ce, vendar to ne sme ovirati raz-voja narodnega gospodarstva, ki mora imeti svoj pravilni in nor-malni tok, četudi se v dnevni strankarski politiki vrše trenja in spremembe.

Odbor bo imel v prihodnjem le-tu veliko nujnega in važnega de-la tudi zbog organizacije samo-uprav. Banovina Hrvatska je v Ju-goslaviji preizkuševalnica, ki bo pokazala, kaj se obnese in kaj ne. Ne glede na mnoge napake in iz-koriščenja pa moramo priznati, da nam je Jugoslavija dala silno veli-ko, celo več, kakor smo morda včasih zaslužili. Ločiti je pa seve-da treba pojem države od ljudi, ki so v preteklih letih izkoriščali drž-avo in z njo nas vse v svoje na-mene. Sistemu čaršije in korupci-je velja še naprej ves naš boj!

S pravo notranjo ureditvijo na-še svobode in samostojnosti pa bomo postali dovolj močni tudi za najtežje preizkušnje. Zavedati se moramo, da razvoj dogodkov po svetu še zdaleka ni zaključen in da vsak dan lahko nastopijo teža-ve. Zato je dolžnost nas vseh, da skupno delamo in povečamo moč gospodarstva. V nevarnih trenu-tkih naj se vsi osebni interesi pod-redijo skupnim višjim ciljem. Po-sebno pa bo graditeljski stan v ta-kem primeru pokazal, da je nje-

govo poslanstvo ne samo graditi v miru, ampak tudi ustvarjati važ-ne pogoje za uspešno obrambo življenj, imetja in svobode.

Slovinci smo tu na križišču sve-tovnih interesov in zato moramo biti tembolj pripravljeni. V tisoč-letni borbi prekaljeni, v delu in trpljenju vzgojeni, v ponosu in časti neupogljivi si bomo Slovenci lahko gradili še lepšo bodočnost.

Z zahvalo odboru za trud v mi-nulem letu je predsednik zaklju-čil poročilo, ki je želo splošno odo-bravanje.

Tajniško poročilo

Je podal g. Kramaršič kakor vsa-ko leto zelo izčrpno in prikazal predvsem trud Združenja za reši-tev stanovskih problemov. To de-lo je bilo zelo obširno, zlasti še, ker so se razmere po kratkem zboljšanju spet poslabšale. Poleg davkov in taks so narasle socialne dajatve, predvsem boleznine po § 219. o. zakona in tedenske mez-de vpoklicancem.

Preveč je naraslo tudi število gradbenih obrtov in s tem konku-renca. Članov je 79, med temi pa 7 takih, ki ne obratujejo, a nekaj je novih. Vajencev je prišlo samo 97, in to 42 novih. Oproše-nih je bilo 30 vajencev. Sredi lanske sezone je bilo zaposlenih pri članih 1016 pomočnikov.

Odbor je imel sedem sej. Upra-va je ponovno zahtevala spre-membo obrtnega zakona, zlasti od-pravo § 47., ki dovoljuje izvedbo del v lastni režiji ter tako raz-širja šušmarstvo in zakrivanje šuš-marjev s posojanjem irme. Po-trebna je tudi sprememba §§ 219. in 234. zakona, ker je gradbeno delo zavisno od vremenskih raz-mer.

Zastopniki Združenja so se ude-ležili konference gradbenih obrtov v Celju dne 17. septembra glede novega položaja in kolektivne po-godbe. Odposlala se je zadevna spomenica banu. Računati treba z zvišanjem mezd, kar naj se tudi upošteva pri sestavljanju proraču-nov za nova dela. Na novo se ure-ja tudi zakon o zavarovanju de-lavcev in so se stavili novi pred-logi glede hranarine tako, da se plača od podjetja po trimesečnem službovanju. Uprava je izdelala tudi predstavitve o oddajanju jav-nih del, o pospeševanju gradbene delavnosti in za uredbo proti šuš-marstvu. Deputaciji so se pridru-žili tudi zastopniki beograjskih or-ganizacij.

Članstvo je bilo občutno priza-deto z novim pravilnikom glede del iz cementa in umetnega kam-na. Za stare obrte ta odredba ne sme veljati. Ravno tako je bilo treba nastopiti proti zavračanju stavbnih načrtov po mestnem od-delku, če jih niso podpisali tesar-ski mojstri. Velike težkoče so s plačevanjem vpoklicanim delav-cem, ki se drugod izvajajo drugače. Poročilo tajnika se izčrpno bavi s primeri šušmarstva in z davčno

reformo ter z uvedbo socialnega zavarovanja obrtnikov, ki je nujno potrebna. Pri zbornici je bila an-keta o manjših zidarskih, kamno-seških in vodnjakarskih delih. Pripravljal se je za letos razsta-va slovenske obrti, ki se bo pa morala odložiti. Obravnavalo se je tudi vprašanje poslovnih redov in reorganizacija prisilnih združenj. Teh je 152 in bosta ukinjeni 102. Izdati je bilo treba nove poslovne knjžice in rešiti še mnogo teko-čih zadev, s čimer je uprava ved-no ustregla zahtevam članstva.

Ko je bilo s priznanjem spreje-to to poročilo, je podal tajnik za-ključni račun. Dohodki so znašali 83.204, izdatki 63.744 din ter zna-ša skupna imovina 186 tisoč din. Podporni sklad znaša 23.107 din. Po predlogu revizorjev, ki ga je podal g. Bidovec, je bil obračun sprejet in podana razrešnica, na-ka se je odobrili novi proračun v višini din 55.900. Glede kategori-zacije se je občni zbor sporazumel po kratki debati v smislu odborovih predlogov.

K besedi se je nato prijavil za-stopnik mestnega poglavarstva ko-misar Mihelič, ki je dal pojasni-la o akciji zoper šušmarstvo in najavil najstrožje postopanje

proti kršiteljem obrtnega zakona.

Zahvalil se je združenju za pod-poro obrtnemu šolstvu ter ozna-čil nekatera druga vprašanja.

V imenu Zbornice za TOI je po-zdravil občni zbor predsednik obrtnega odseka Ogrin z daljšim govorom. Poročal je o konferenci za omilitve davčne reforme ter o delu in stanju zbornice. Izjavil se je odločno za ločitev v samostojno zbornico obrtnikov, ki jih je nad 20 tisoč. Za uvedbo socialnega za-varovanja je odsek razposlal vprašalne pole, na kar je dobil že 14 tisoč prijav in bo ves elaborat predložen banski oblasti. Poročal je tudi o novelizaciji obrtnega za-kona, ki pa bo samo ogradni za-kon, dalje o reorganizaciji zdru-ženj. Izdeluje se pravilnik za o-de-se po novi ureditvi. Tudi o obrtnem šolstvu in o razstavnih pripravah je g. Ogrin izčrpno po-ročal ter najavil, da se izda alma-nah, pri katerem naj se sodeluje.

Med predlogi članov in uprave se je nato obravnavala uvedba no-vega člena 32. k honorarnim pred-pisom in je bilo z malo spremem-ba sprejeto besedilo, ki bo raz-množeno tudi za člane. Pri slučaj-nostih so se javili k besedi gg. Kavka, Goligranc, Ogrin, Čenčur in drugi. Obravnavala so se vprašanja mezd za vpoklicance, da-janje koncesij po § 6. in posebej še vprašanje kolektivne pogodbe. Ker se začne ta teden pogajanja za zvišanje mezd, so bila dana za-stopnikom Zupanu in Bričlju no-va konkretna pooblastila. Poudar-ja pa se, da naj velja tudi za dela po § 47. višja mezd in naj se pazljivo sestavljajo nove pogodbe z ozirom na nestalne razmere in cene. Ob eni uri popoldne je pred-sednik Zupan zaključil krasno uspešni občni zbor, ki je imel letos tudi izredno težke naloge.

mogom odplule v Italijo. Italija pa se je zavezala, da po morju ne bo več prevažala premoga iz Nemčije. Vsi italijanski parniki, ki so čakali v belgijskih in nizozemskih prista-niščih, da nalože premog, so dobili nalogo, da se vrnejo v Italijo. Rib-bentrop je prišel v Rim prekasno, da bi mogel izkoristiti premogovni spor in navezati Italijo bolj na Nemčijo.

Angleška vlada je sklenila, da pusti vse italijanske ladje s pre-mogom odpluti v Italijo. Angleški tisk poudarja, da ni ta odločitev v nobeni zvezi z obiskom Ribben-tropa v Rimu, ker angleška vlada trdno vztraja na stališču, da se mora nemški izvoz onemogočiti. Od tega načelnega stališča Anglija v bodoče ne bo odstopila.

Prekasni prihod v Ribbentropa se vidi tudi iz pisave italijanskega tiska, ki naglašja, da se ni stališče Italije prav nič spremenilo in da tudi ni nobenega razloga, da bi se spremenilo, ker se ni položaj na evropskih bojiščih prav nič spre-menil. Potovanje Ribbentropa ima samo ta namen, ker smatra nem-ska vlada za dobro, da informira o svojih pogledih na položaj Ita-lijo. Potovanje se je izvršilo le na pobudo Nemčije.

Hitler je imel na spominski sve-čanosti za padle vojake velik po-litični govor. V njem je zlasti po-udarjal, da je nemški narod od-ločen, da sprejme borbo z zapad-nimi plutokratskimi državami, ki hočejo razkosati Nemčijo, z vsemi sredstvi. Vedno misli le na to, da mora pridobiti nemškemu narodu njegove pravice, če ne gre na mi-ren način, pa s silo. Ta vojna, ki so jo kapitalistični oblastniki Fran-cije in Anglije vsilili Nemčiji, se mora končati z najbolj slavno zna-go, kar jih pozna zgodovina.

Sumner Welles je prišel v Lon-don, kjer ga je pozdravil ameriški veleposlanik Kehndy. V Londonu bo ostal štiri dni in bo sprejet tudi od angleškega kralja.

Svedska prizadevanja, da bi pri-šlo do mirovnihih pogajanj med Fin-sko in Sovjetsko Rusijo so imela končno vendarle uspeh. Finci so zahtevali, da se sklene premirje, kakor hitro se začne mirovna po-gajanja. Sovjeti pa so to zahtevo odbili.

Finska delegacija za mirovna po-gajanja s Sovjetsko Rusijo je od-letela v Talin, od kod odpotuje z železnico v Moskvo. V delegaciji so: zastopnik maršala Manner-heima general Valdenas, bivši zun-minister Paasikivi, bivši predse-dnik vlade Rytli, poslanec Voionmaa ter vodja protokola Hakkarasen. Najbolj dela za likvidacijo finsko-ruske vojne Nemčija. Sovjeti so baje od svojih zahtev močno odne-hali in ne zahtevajo več otoka Hangö, pač pa Karelijsko ožino, za katero pa bi bili pripravljeni dati drugod teritorialne kompen-zacije.

Finska je pripravljena na mi-rovna pogajanja, vendar pa bo svojo neodvisnost odločno branila. Zadržuje se, da je Finski vojaška pomoč Anglije in Francije že za-gotovljena. Svedska je baje pri-pravljena dovoliti prehod zavezni-ških čet, če pošljejo zavezniški vsaj eno armado z vsemi pomožnimi sredstvi, da bi se Finski v resnici pomagalo.

Dva zastopnika britanske vlade sta prišla v Stockholm, da zapro-sita od švedske vlade dovoljenje za tranzit zavezniških čet skozi švedsko ozemlje, da bi mogle te čete pomagati Finski. Prošnjo pa je švedska vlada odklonila ter se je mislila obeh britanskih zastop-nikov končala z neuspehom. Isto-časno se iz Osla demantira vest, da bi Vel. Britanija zaprosila za svoboden prehod čet na Finsko.

Finski zunanji minister Tanner je izjavil, da Finska ni premagana in da ne bo sprejela pogojev, ki bi bili škodljivi njeni neodvisnosti.

Svedska vlada je izdala uradni demanti vesti, da bi izvajala ka-kršen koli pritisk na finsko vlado, da sprejme sovjetske pogoje.

Sovjetska vlada baje zahteva od Finske, da ji odstopi otok Hangö, nadalje znaten del ozemlja na Karelijski ožini in pa ozemlje pri Petsamu. Vse te zahteve je Finska že prej odklonila in zaradi teh zahtev tudi šla v vojno. Ni zato verjetno, da bi Finci sedaj te zahteve sprejeli. Govori se, da bodo Finci zahtevali od Francije in An-glije vojaško pomoč, ki bi jo za-padni demokraciji tudi nudili. S tem pa bi se vojna razširila tudi na skandinavsko državo.

Boji za Viborg se kljub mirov-nim pogajanjem nadaljujejo z vso silo.

Iz Washingtona izjavljajo, da bi mogla ameriška vlada posredovati med Finsko in Sovjetsko Rusijo sa-mo v tem primeru, če bi bili sov-jetski pogoji za Finsko sprejem-ljivi, t. j., da ne bi bila v nevar-nosti neodvisnost Finske.

Vorošilov je odredil mobilizacijo vseh do 35 let starih vojnih obvez-nikov v severni Rusiji.

Politične vesti

Zun. minister v. Ribbentrop je odpotoval v Rim. Kakor se oficial-no pravi, vrača Ribbentrop samo svojačasni obisk grofa Ciana. Ker pa prihaja Ribbentrop v Rim v spremstvu višjih uradnikov zuna-njega ministrstva, sodijo, da je njegov obisk v zvezi z angleško-italijanskim premogovnim kon-fliktom.

Ribbentrop ima s seboj pismo Hitlerja na Mussolinija. V pismu prosi Hitler Mussolinija, da bi ta vplival na Finsko, da bi sprejela sovjetske pogoje. Nadalje bo skušal Ribbentrop doseči v Rimu zbli-žanje med Italijo in Sovjetsko Ru-sijo, kar bi se zgodilo na ta način, da bi Nemčija jamčila, da se Ru-sija ne bo vmešavala v italijansko interesno sfero na Balkanu. A tudi Nemčija sama ne bo motila ita-lijske politike na Balkanu.

Posebno pozornost je vzbudila vest, da je v. Ribbentrop zaprosil tudi za sprejem pri papežu. V po-nedeljek bo sprejel papež nemške-ga zunanjega ministra.

Ribbentrop je imel v nedeljo v navzočnosti zun. ministra grofa Ciana enourni razgovor z Mus-solinijem. Razgovor je bil prirčen, kakor pravijo poročila. Danes bo Mussolini znova sprejel Ribben-tropa.

Odgovor Vel. Britanije na itali-jansko protestno noto zaradi za-ustavitve italijanskih premogovnih ladij je že izdelan ter je tudi že bil izročen italijanski vladi. Kakor se poroča, je ta odgovor sestavljen v pomirljivem duhu, vendar pa je odločen. Pravi se, da je londonska vlada proučila vse možnosti že tedaj, ko je odredila zaustavitev italijanskih ladij in da je zato tudi Ribbentropovo potova-nje v Rim ni moglo presenetiti.

Premogovni spor med Italijo in Vel. Britanijo je popolnoma likvi-diran. Vel. Britanija je dopustila, da so vse italijanske ladje s pre-

Denarstvo

Devize izven podloge Narodne banke

Ker izkazuje Narodna banka v svojih tedenskih izkazih vedno večje stanje deviz izven podloge — v zadnjem izkazu že nad 900 milijonov din — graja uvozniki, da ne daje Narodna banka zadosti deviznih dovoljenj. Sedaj se pojašnjuje postopanje Narodne banke s tem, da so v postavitki deviz izven podloge obsežene tudi vse klirinške terjatve ter da je v tej postavki komaj 15 % svobodnih deviz.

To pojasnilo pa nikakor ne more zadovoljiti. Predvsem bi bilo mnogo bolj pravilno, če bi Narodna banka izkazovala klirinške terjatve posebej in da knjiži kot devize izven podloge samo res svobodne devize. V tem primeru bi vsaj gospodarski ljudje vedeli, pri čem da so.

Frank in funt popustila

Na svetovnem svobodnem deviznem trgu je bilo pretekli teden živahnije ko prejšnji teden. Na njunorški borzi so začele v začetku tedna popuščati francoske, angleške in belgijske devize, nato pa je nastala reakcija ter so se tečaji teh deviz znova okrepili. Proti koncu tedna so zopet popustili ter je končna slika o gibanju tečajev na curiški borzi v preteklem tednu naslednja:

	2. III.	9. III.
Pariz	9.925	9.985
London	17.525	17.39
New York	446—	446—
Bruselj	75.40	75.575
Amsterdam	236.87	236.90
Milan	22.52	22.52
Berlin	178.75	178.75

Domače devizno tržišče

Na domačem deviznem trgu je bil pretekli teden promet pod običajnim srednjim. Neka stagnacija se opaža skoraj v vseh gospodarskih panogah. Vendar pa je bilo kritje povpraševanja pretekli teden večje, in sicer povprečno za 10—12 %. Narodni banki ni bilo treba vsak dan intervenirati. Novih nalogov za nakup deviz niso dale niti industrije niti uvozniki nafte. Sicer pa se uvozna dovoljenja dobivajo zelo težko. Vendar pa jih večje industrije laže dobe ko manjše.

Naš uvoz in izvoz se razvijata normalno. Izvoz je zelo živ, zlasti v Italijo. Glede uvoza iz Nemčije se pritožujejo uvozniki, da so bile že sklenjene kupčije stornirane. Tudi uvoz iz Grčije zadeva na vedno nove težkoče. Grški izvozniki zahtevajo tako visoke cene, ki so absolutno nesprejemljive.

Na čisto svobodnem trgu se opaža stagnacija. Blaga je malo, tečaji pa so tako visoki, da noče nihče kupovati po teh tečajih.

Tečaji so popustili

V začetku preteklega tedna je bila na beograjski borzi čvrsta tendenca, ki pa je trajala le do četrtika (7. III.), ko so tečaji začeli narahlo popuščati. Vzrok je bil v tem, ker je zasebno povpraševanje skoraj popolnoma prenehalo. Od vseh papirjev je napredovalo le 7 % Blairovo posojilo za 3 % točke. Gibanje tečajev kažejo naslednje številke:

	1. III.	8. III.
25 % vojna škoda	431—	430—
7 % investicijsko	99.50	99—
4 % agrarne	53.50	53—
6 % begluške	77.75	77.25
6 % dalmatinske	71.25	71—
6 % gozdne	71—	71—
7 % Blair	90.25	91—
8 % Blair	98.25	98—
7 % Seligman	101—	101—
7 % stabilizacijsko	98—	97.50

Ves promet je znašal 4.186.250, za 2.610.081 več ko v prejšnjem tednu.

Na svobodnem trgu je nazadovol angleški funt za 1'42 na 214'63. Tečaji drugih deviz so bili: New York 55'—, Zeneva 1233'18, Pariz 122'51, Bruselj 932'28 in Amsterdam 2922'02.

Klirinška marka je bila po 14'80 din.

Kontrola naložbe poslovnih rezerv v drž. papirje

Fin. ministristvo je začelo po svojih organih najstrožje kontrolirati, če se tudi v resnici nalagajo poslovne rezerve v drž. vrednostne papirje, kakor je to predpisano. Fin. ministristvo je uvedlo to kontrolo, ker je opazilo, da se ti predpisi ne izvajajo povsodi. Na pristojnem mestu je bila anketa o vplačilu prve tranše 6 % posojila za javna dela in narodno obrambo. Zbra se material o fa-

kultivnem podpisovanju tega posojila po tvrdkah, ki niso zavezane, da bi nalagale svoje rezerve v drž. vrednostne papirje. Kakor se poroča iz Beograda, se bo v kratkem sestavil seznam onih podpisnikov 6 %nega posojila, ki niso zavezani po uredbi o ustvarjanju poslovnih rezerv.

Revalorizacija zlate podloge v Franciji

Po uradnih podatkih je dala zadnja revalorizacija zlate podloge francoske banke knjigovodstveni dobiček v višini 14'6 milijarde frankov. Ta dobiček se bo uporabil za plačilo francoskih predvojnih posojil pri Francoski banki. Teh posojil je za 20 milijard frankov. Ostanek teh dolgov bi se pokrnil s transferom iz stabilizacijskega fonda. Francoska banka bo

vzela v nadomestilo za zamenjavo državnih bonov za 30 milijard frankov. Francoska banka je zadnjič revalorizirala zlato podlogo v novembru 1938., ko je razložil sedanjí finančni minister Francije Paul Reynaud svoj načrt o gospodarski obnovi Francije. Takrat je revalorizacija franc. franka dala državi knjigovodstveni dobiček v višini 31 milijard frankov.

V nedeljo je bila letna skupščina delničarjev PAB, ki jo je vodil podpredsednik Stjepan Barić. Ko so bila sprejeta poročila, je bilo objavljeno, da je imenovan za predsednika dr. Milenko Marković, direktor Poštne hranilnice v Beogradu. V upravnem odboru je tudi Josip Ljubić, direktor podružnice Jugoslavenske banke v Ljubljani. Skupni devizni promet na zagrebški borzi je znašal pretekli teden 33,2 (prejšnji 45,7), na beograjski pa 37,1 (36,9) milijona din.

Finska v znaku voinega gospodarstva

Heroični boj, ki ga bje finski narod že več ko četrt leta z nadmočnim sovražnikom za svojo neodvisnost, je imel tudi silno velik vpliv na vse finsko gospodarsko življenje. Boji se ne omejujejo na samo vojno cono, temveč je zaradi pogostnih zračnih napadov vsa dežela vržena v vojno cono. Skoraj vsi moški so poklicani pod orožje in tudi velik del žen mora opravljati pomožno službo v vojski. V gospodarskem življenju manjka zaradi tega delovnih moči. Poleg tega se je moral velik del prebivalstva evakuirati in tudi zaradi tega trpi proizvodnja.

Kljub vsem tem velikim težavam pa skuša finski narod z neverjetno odločnostjo preprečiti zastoj v svojem gospodarskem življenju. To je tudi nujno, ker zahteva vojni čas mnogo večjo proizvodnjo kakor pa mirni. Vse te velike težave pa finsko gospodarstvo samo ne more zmagati, zlasti še, ker je izvoz skoraj popolnoma zastal, uvoz pa se je moral povečati. Nakup potrebnega vojnega materiala v tujini je zato mogoč le s pomočjo kreditov, ki jih je Finska v tujini tudi dobila.

Devizna rezerva Finske je znašala ob izbruhu vojne 2'9 milijarde finskih mark, kar znaša okoli 270 milijonov švicarskih frankov. Ta rezerva seveda ne more zadovoljati za kritje vseh vojnih izdatkov. A tudi deficit v plačilni bilanci raste neprestano, ker se je v mirnem času finska trgovinska bilanca skoraj popolnoma krila s plačilno, ker nima Finska tujskega prometa in tudi ne posebnega ladijskega prometa. Kakor pa smo že prej omenili, je zaradi vojne finski izvoz slino nazadoval, tembolj pa se povečal finski uvoz.

Vse gospodarsko življenje Finske je bilo pred vojno odvisno od intenzivnosti finskega izvoza. 82 % vsega izvoza Finske so tvorili les in lesni izdelki, 10 % živila (surovo maslo, jajca in sir). Polovica vsega izvoza je šla v Vel. Britanijo, ena šestina v Nemčijo ter ena desetina v Združene države Sev. Amerike. Uvoz in izvoz sta bila uravnotežena, obseg finske zunanje trgovine pa je dosegel 8.5 milijarde mark. Iz Nemčije je uvozila Finska eno osmino, iz Anglije eno petino in iz Švedske eno desetino vsega svojega uvoza. Ostanek se je razdelil na veliko število drugih držav. Pred leti je uvažala Finska predvsem konsumne predmete, v zadnjih letih pa je močno dvignjena industrializacija zahtevala zlasti uvoz surovin in produkcijskih sredstev. Uvoz živil se je lani znatno zmanjšal, zato pa povečal uvoz bombažnega prediva, surove volne, surovega železa, strojev, cementa, motornih vozil, premoga in tekočih goriv.

Od 3,8 milijona prebivalcev, kolikor jih šteje Finska, je bilo ob izbruhu vojne zaposlenih v kmetijstvu okoli 2 milijona. Prehod iz čisto agrarne v agrarno-industrijsko državo pa se ni izvršil na Finskem na škodo zmanjšanja agrarne proizvodnje. Z vedno bolj intenzivnim obdelovanjem zemlje ter zboljšanjem kmetijstva se je kljub odhodu kmetijskega prebivalstva v mesta in industrijske kraje dosegla celo večja agrarna proizvodnja. Tako se je dvignil donos pšenice od 70.000 ton v letu 1917. na 237.000 ton v l. 1939., žetev rži v istem času od 233.000 na 335.000 in ovsa od 36.000 na 784.000 ton. Istočasno se je tudi zelo dvignila finska živinoreja, zlasti pa mlekarstvo in sirarstvo. Finski sir je vedno bolj uspešno konkuriral na severnih evropskih trgih celo švicarskemu.

Agrarna proizvodnja Finske je bila torej zadosti velika, da ni izbruh vojne povzročil Finski težav za njeno prehrano. Zelo pa je trpela Finska zaradi svoje neugodne zemljepisne lege, ker je vojna zaprla Finski njene glavne prevozne ceste. Ze izbruh evropske vojne je onemogočil vzdrževanje normalnega trgovinskega prometa po Baltičkem morju in Finska ni več mogla izvažati svojega blaga v normalnem obsegu v An-

glio. Finska vlada je zato uvedla kontrolo nad vsem uvozom in izvozom. Brez vojne napovedi izvršeni napad Sovjetske Rusije na Finsko je nato še bolj omejil zveze Finske s tujim svetom. Pomorske zveze so bile sedaj sploh zaprte in vsa finska zunanja trgovina se mora odvijati po edini železnici, ki gre čez Tornea in Haparande na Švedsko.

Vojna pa je povzročila še druge težave. Glavna finska industrijska središča so bila na Karelijski ožini. Ze takoj po izbruhu vojne so se pa te tovarne preselile v druge kraje, toda jasno je, da je proizvodnja zaradi preselitve trpela. Zaradi vpoklica pa je tudi zmanjkalo delavcev. Ta težava je sedaj v znatni meri premagana, ker so prišli strokovno izvežbani delavci iz skandinavskih držav Finski v velikem številu na pomoč. Zaradi letalskih napadov se je nadalje morala vsa delovna doba v tovarnah preložiti na nočne ure, kar tudi ni bilo v korist proizvodnje.

Finska je bila šele v začetku svojega industrijskega razvoja in zato jo je vojna tem bolj zadela. Navzlic zelo zdravemu gospodarskemu razvoju zato Finska ne more brez tuje pomoči sama zmagati vseh težav, ki jih je vojna prinesla nad njeno gospodarstvo.

Nov režim romunske zunanje trgovine

2. marca je bil v Romuniji uveljavljen novi devizni režim. Vsa vprašanja zunanje trgovine spadajo odsej v kompetenco novoustanovljenega ministristva za zunanjo trgovino. Izvoz žive živine, žita, semen, lesa, nafte in njenih derivatov je odvisen od posebnega dovoljenja novega ministristva. Izvoz ostalih proizvodov pa dovoljujejo lokalni odbori za kontrolo cen. Vsi kompenzacijski posli s tujino so prepovedani.

Izvoznik mora v 45 dneh, potem ko je blago izvozil, izročiti Narodni banki po predpisanem tečaju vse prejete devize. Narodna banka plača izvozniku 50 % valutno premijo, ki se zaračuna tudi uvozniku pri nakupu deviz. Dobljene devize sploh več ne pridejo na svobodni trg ter se vse koncentrirajo v Narodni banki. Pač pa bo

prepuščala Narodna banka glede še veljavnih trgovinskih pogodb do njih poteka dogovorjene količine deviz na svobodni trg. Zato bo Romunija v najbližjem času revidirala vse svoje plačilne sporazume z drugimi državami.

Nova devizna reforma pomeni uvedbo popolne državne kontrole nad zunanjo trgovino in plačilnim prometom, ker je zasebnemu gospodarstvu odvzet tudi oni del deviznih dohodkov, s katerim je dosedaj svobodno razpolagalo. V drugi vrsti pa pomeni novi režim nadaljnjo oslabitev leja.

Ustanovitev angleškega izvoznega sveta

Veliko pozornost mednarodnih gospodarskih krogov je izzvala vest o ciljih novega angleškega izvoznega sveta. Ta svet bo imel celotno nadzorstvo nad vsem izvozom, tako glede pospeševanja zunanje trgovine, ko tudi glede pridobivanja novih trgov in koordinacije izvoza ter oskrbe angleške industrije s surovinami. To je prvi korak za uvajanje diriganega gospodarstva. Namen novega sveta pa je tudi ta, da bo olajšal gospodarski boj proti Nemčiji in ji otežkočil nabavo potrebnih surovin tudi na nevtralnih trgih.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni

ROGAŠKI SLATINI

Na trgu surovin

se ni razvijala pretekli teden situacija enako. Za žitarice je vladala čvrsta tendenca na severno-ameriških in evropskih borzah, dočim je bila na južno-amerškem trgu slaba. Cene za egiptski in indijski bombaž začenjajo nekoliko popuščati, dočim so cene za ameriški bombaž v lahmem dvigu. Trgi kave, čaja in drugega kolonialnega blaga so še nadalje v znaku velike ponudbe ter imajo zato tečaji padajočo tendenco.

Pri kovinah je tendenca stalna, razen za kositer, ki v Londonu stalno narašča v ceni.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 6. marca objavlja: Ukaz o prenosu sedeža občine Podsreda iz Pokleka v trg Podsredo — Pravilnik o spremembah in dopolnitvah v pravilniku za izvrševanje zakona o državnih trošarinah — Pooblastitev ministra za finance vrhovnemu državnemu pravobranilcu oziroma namestniku vrhovnega državnega pravobranilca.

Dobave - licitacije

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 14. marca ponudbe za dobavo orodja za livarje, manometrov in termometrov; 16. marca: jeklene pločevine.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 15. marca ponudbe za dobavo motocikla.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 18. marca ponudbe za dobavo pocinkane in bele pločevine.

LICITACIJE

Razpisane so naslednje ofertne licitacije za dobavljanje mesa za potrebe vojaštva za čas od 1. aprila do 30. septembra: 13. marca v Dolnji Lendavi, Mariboru, Ribnici, Boh. Belj; 15. marca v Ptuj, Novem mestu, Vel. Blokah, Mojstrani in Železnikih.

Dne 20. marca bo pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo janskega lesa; 18. marca bo pismena pogodba za dobavo raznih pisarniških potrebščin.

Dne 3. aprila bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu licitacija za dobavo desk in letev za potrebe tobanih tovarn.

Dne 27. marca bo v ekonomskem oddelku gen. direkcije drž. železnice v Beogradu licitacija za dobavo železnih podložnih plošč; 3. aprila gumijevih cevi za avto-geno varjenje; 4. aprila železnih vijakov in matic; 5. aprila zatika-čev ter drv za podkurjavo lokomotiv; 8. aprila kavčuk-materiala in grafitnih topilnih loncev; dne 9. aprila bakrenih cevi.

Pri Upravi vojnotehnične zavoda v Kragujevcu bo 15. marca licitacija za dobavo jelovih talp, večje količine raznega železa, smir-kovega platina in papirja ter smirka v prahu; 16. marca termometrov, manometrov, raznega laboratorijskega materiala, raznega avtomobilskega materiala, goveje-ga loja, ribjega olja, parafina idr.; 18. marca raznega lepila, voska, smole ter lesnega olja; 19. marca raznega pisarniškega papirja ter raznih akumulatorjev; 21. marca strojev za sukanec.

Dne 10. aprila bo pri Centralni direkciji drž. železnice v Sarajevu licitacija za dobavo bakrene vrvi in žice.

Privilegirano a. d. za silose v Beogradu bo imelo dne 20. aprila licitacijo za dobavo raznih strojnih naprav in dne 22. aprila za električno instalacijo.

PRODAJA

Dne 6. aprila bo v pisarni štaba drinskega žandarmerijskega polka v Sarajevu licitacija za prodajo odpadkov od volne, suknja, bombaža, gume, železa, usnja idr. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani na vpogled.)

barva, plesira in kemično snazi oblike, klobuki itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Znižana zakupnina za prostore

na spomladanskem Mednarodnem velesejnu v Beogradu

Priprave za letošnji spomladanski Mednarodni vzorčni velesejem v Beogradu so se že začele. V zvezi s tem je uprava beograjskega velesejma na svoji zadnji seji sklenila, da zniža zakupnino za razstavne prostore na spomladanskem velesejnu, ki bo hkrati s salonom avtomobilov v dneh od 13. do 22. aprila.

Ta svoj sklep je sprejela velesejska uprava, upoštevajoč interese našega gospodarstva. Smatralo se je, da bo beograjski spomladanski velesejem vzorcev s salonom avtomobilov najboljše izvršil svojo nalogo za normalizacijo našega gospodarskega življenja, če se omogoči razstavljalcem, da v čim večjem številu sodelujejo pri tej gospodarski manifestaciji.

Upoštevajoč sedanje razmere po svetu je sklenila velesejska uprava, da zniža zakupnine čim bolj, da bo omogočila vsem interesentom, da se pokažejo na spomladanskem velesejnu s svojimi vzorci. V razstavnih paviljonih se bo pobiralo za kvadratni meter zavzetega razstavnega prostora le po 75 din, dočim bo na odprtih prostorih veljal kvadratni meter zasedene površine le 40 din. Poleg tega se bo dovolil razstavljalcem, ki najemajo večje površine še določen popust.

Minimalna odkupna cena za domači bombaž

Minister za trgovino je v soglasju s kmetijskim ministrom predpisal za odkup bombaža iz letine 1940. naslednje cene in pogoje:

Uvozniki surovega bombaža morajo odkupiti ves domači bombaž 1. 1940., ki je primeren za industrijske namene, po naslednjih cenah:

1. Bombažno vlakno prve vrste po minimalni ceni 26 din za kg.
2. Bombaž slabše vrste po minimalni ceni 20 za kg.

Kot bombaž prve vrste se razume bombažno vlakno, obrabno pred slano, naravne barve, dobro dozorelo, dobro očiščeno in najmanj 17 mm dolžine s 5% krajših vlaken.

Vlaga v domačem bombažu se tolerira do največ 10%. Če je bombaž bolj vlažen, se višek vlage odbije na škodo prodajalca.

Kupcem domačega bombaža, ki bodo odkupovali bombažno vlakno od zadrug-proizvajalcev, se izplača v odškodnino po 3 din za kg kupljenega bombaža, tako kakovostnega ko slabšega bombaža.

Kupci domačega bombaža morajo prevzemati bombažno vlakno od zadrug-proizvajalcev v sreskih mestih.

„Uputnice“ se ne plačujejo

Na podlagi pooblastila ministrskega sveta je začel izdajati železniški minister ministru za socialno politiko nakaznice za brezplačni prevoz živin in krme za pasivne kraje. Te nakaznice so bile razdeljene takole: Od prve skupine 4000 nakaznic so dobile posamezne banovine: Hrvatska 1200, dravska 350, moravska 250, zetska 600, drinska 300, vardarska 200, vrbaska 400 in donavska 100 nakaznic. (Vse banovine so torej pasivne!) Manjše število nakaznic je bilo zadržano za rezervo.

Od druge skupine 3000 nakaznic je prejela banovina Hrvatska, kakor poroča »Trg. glasnik«, 2000 nakaznic, vse ostale banovine pa le 1000.

Kot odškodnino za te nakaznice bi morala izplačati drž. blagajna železniškemu ministru 11 milijonov din, in sicer za prvih 4000 nakaznic po 1500 din za nakaznico, od ostalih 1000 pa za vsako 2000 din.

Do danes pa drž. blagajna ni plačala železniškemu ministru niti dinarja za te »uputnice« in je zelo mogoče, da bodo morale želez-

nice vseh teh 11 milijonov črtati. Potem seveda ni čudno, če železnici vedno manjka denarja in če so nastale govorice, da bodo železniške blagovne tarife znova zvišane. Na vse zadnje mora vendarle nekdo plačati prevoz po železnici. Tako ni niti izključeno, da bodo morali za »uputnice« plačevati celo trgovci, katere te »uputnice« uničujejo! Bolj pač ni mogoče pokazati vso napačnost in krivičnost teh »uputnic«.

Zanimivo je tudi to, da je »Gospodarska sloga« iz Zagreba zahtevala, da se ji vrne 300.000 din, ki jih je plačala kot prvi predjem za »uputnice«, določene za Hrvatsko.

Ni zadosti, da pomenijo te »uputnice« veliko darilo za »Gospodarsko slogo«, zahteva se, da ji ostane čisto ves dobiček od »uputnic«.

Tudi »uputnice« dokazujejo, da se pri nas niti ne misli na varčevanje. Pa kako bi tudi bilo mogoče, da bi se »uputnice« opustile, ko pa so tako pripravno sredstvo za strankarsko reklamo.

Doma in po svetu

Dosedanji italijanski poslanik v Beogradu Mario Indelli je odpotoval iz Beograda na svoje novo mesto veleposlanika v Tokiu.

Ministrski svet je izdal uredbo o naglih vojaških sodiščih in njih ustroju. Ta sodišča se ustanove le v mobilnem in vojnem stanju, izjemoma pa tudi v pripravnem času. Pred preko sodišče pridejo v glavnem le vojaške osebe, ki ne store svoje vojne dolžnosti, civilisti pa le, če hujskajo vojake k uporabi ali k po uredbi kaznivim dejanjem. Preko sodišče sodi po svobodnem predurku. Preko sodišče sestoji iz petih oficirjev, od katerih naj bo po možnosti eden s pravno naobrazbo. Preko sodišče izreka samo smrtno obsodbo, ki se mora izvršiti takoj na kraju sodbe. Smrtna sodba se izreče, če glasujejo vsaj dva sodnika-oficirja od petih za smrtno obsodbo.

Na seji vlade je bilo sklenjeno, da se izplača Sokolom pol milijona dinarjev kot odškodnina za škodo, ki so jo napravile Sokolu razne neodgovorne osebe.

Draginjske doklade katoliški duhovščini so se s posebno uredbo zvišale.

Madžarski listi poročajo, da pride v kratkem v Budapešto pravosodni minister dr. Lazar Marković in kmetijski minister dr. Čubrilo- vić, ki bi se udeležila otvoritve kmetijske razstave.

Demokrati v Kragujevcu so sklenili, da postavijo v Kragujevcu spomenik pok. Ljubi Davidoviću.

»Slawonscher Volksbote«, glasilo Nemcev v banovini Hrvatski, je objavil članek proti vodstvu nem-

škega Kulturbunda v Novem Sadu, ker ne upošteva posebnega položaja Nemcev na Hrvatskem.

Predlog proračuna vardarske banovine izkazuje za 60,8 milijona dinarjev potrebin.

Zaradi premale dodelitve količin bencina so v Zagrebu protestirali zdravniki.

Na zagrebški univerzi je bilo v zimskem semestru 6220 slušateljev.

Nekateri beograjski industrialci nameravajo zgraditi v Pančevu veliko rafinerijo, ki bi mogla na leto rafinirati okoli 3000 vagonov surove nafte. Občina je že pripravila zemljišče za novo tovarno.

Sir John Simon je izjavil, da bo na prihodnji seji spodnje zbornice predložil naknadni vojni kredit v višini 700 milijonov funtov.

400 milijonov levov za narodno obrambo je odobril bolgarski ministrski svet.

Grški finančni minister je izjavil, da znaša grški državni deficit za 1. 1939. 300 milijonov drahem. Deficit je nastal zaradi izdatkov za državno obrambo.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Hiše s trgovskimi lokali so na prodaj: v Novem mestu, Cerknici, Zgornji Šiški, Višnji gori, Kamenju in na Rakeku. Vprašajte pri Kmetiski posojilnici v Ljubljani.

Nove knjige

Nove takse v zemljiško-knjižnih zadevah

V fin. zakonu za 1938./39. so bile povišane takse postavke v z. k. postopanju.

Z uredbo o zidanju in opremi sodnih poslopij in ureditvi zemljiških knjig je bil uveden z veljavo od 15. septembra 1939. sodni doprinos k taksam v obliki nove takse v sodnih markicah.

V »Službenih novinah« z dne 23. dec. 1939. je bila objavljena uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o taksah (prenosna taksa za kupne pogodbe in cesije, taksa razpredelnica za dediščine in daritve itd.).

Vse te spremembe in poviške je obdelal ravnatelj z. knjige v p., Anton Spende v »Dodatku« k svojemu v l. 1937. izdanemu delu »Zemljiška knjiga« (pomen in sestava zemljiške knjige, prošnje, listine, takse, vpisi v zemljiško knjigo). Ta knjiga je bila deležna laskave ocene v »Slovenskem pravniku« in vseh slovenskih dnevnikih.

Dodatek je sestavljen v zelo pregledni obliki s taksno tabelo za dediščine in daritve, s taksami za overovljenje enega ali več prepisov itd.

Cena 8 strani obsegajočega dodatka s poštnino vred je 8 din. Knjižarne običajni popust.

Naroča se pri Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.

Od »Zemljiške knjige« je še nekaj izvodov v zalogi. Cena knjige, vezane v fino črno platno z dodatkom vred ostane nezvišana 44 din.

Plačljivo po položnicah, ki bodo pridejane vsaki pošiljki ali vnaprej po nakaznici.

Zunanja trgovina

Nova trgovinska pogodba med Francijo in Italijo je bila podpisana v Parizu 6. t. m. Po novi pogodbi se predvideva letni trgovinski promet med obema državama v višini 350 milijonov fr. Ta višina je bila predvidena tudi po prejšnjih pogodbah, dejansko pa nikdar ni bil dosežen tako velik promet.

Francoska vlada je dovolila za tranzit švicarskega blaga v marsejskem pristanišču posebne ugodnosti. Švicarska trgovinska mornarica sestoji iz 10 najetih grških parnikov, ki plujejo pod švicarsko in grško zastavo.

Španska gospodarska misija odpošuje na Japonsko, da prouči možnosti razvoja trgovine med obema deželama.

Po 25 letih se je v petek začel redni ladijski promet med Bolgarsko in Sovjetsko Rusijo. V Varso je prišla sovjetska trgovska ladja »Svanitea«, ki je pripeljala 2000 ton kaviarja. Spomlad se bo začela tudi redna plovba med Bargasom in sovjetskimi pristanišči.

Turška vlada je zvišala trošarino na sladkor od 8,75 na 18,75 piastrov. S tem se bodo državni dohodki zvišali za 10 milijonov turških lir.

Nemškimi gospodarskim strokovnjakom se je posrečilo, da so s prevzemom belgijskih terjatev v višini 32 milijonov belgijskih frankov postali lastniki petrolejskih vrelcev Foraky Romaneasca, ki so dali v l. 1939. 42.000 ton petroleja.

Tržna poročila

TRŽNE CENE V CELJU dne 1. marca 1940.

Goveje meso: 1 kg volovskega mesa 9 do 12, kravjega 9 do 10, vamping 6, pljuč 6, jeter 10, ledvice 12, loja 10 din.

Telečina: 1 kg telečjega mesa 8 do 12, jeter 14, pljuč 8 din.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 15 do 18, pljuč 8, jeter 10, glave 9, slanina 17 do 18, suhe slanina 20 do 26, masti 20, šunke 20 do 22, prekajenega mesa 16 do 20, prekajenih parkljev 9, prekajene glave 12, jezika 22 din.

Klobase: 1 kg krakovskih 20, debrecinskih 18, hrenovk 20, safalad 20, posebnih 20, tlačenih 16, polsuhih kranskih 26, suhih kranskih 32, braunšviških 10, salami 56 do 60 din.

Perutnina: kokoš 22 do 30, raca 25, gos 45, puran 70, domači zajec 5 do 15 din.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2 do 2,50, kisla smetana 12 do 14, 1 kg surovega masla 26 do 28, čajnega masla 30 do 40, masla 23, trapistovskega sira 22, polemenskalskega sira 28, sirčka 7, eno jajce 1 do 1,25 din.

Kruh: 1 kg belega kruha 4,75, polbelega kruha 4,50, rženega kruha 4,25, črnega kruha 4, žemlja 0,50, bela štruca v teži 42 dkg 2, v teži 84 dkg 4, polbela štruca v teži 44 dkg 2, v teži 88 dkg 4, ržena štruca v teži 47 dkg 2, v teži 94 dkg 4, črna štruca v teži 50 dkg 2, črna štruca v teži 100 dkg 4 din.

Sadje: 1 kg jabolk 5 do 6, orehov 8, luščenih orehov 26, suhih češpelj 7 do 9, suhih hrušk 7, 1 limona 1 din.

Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 90, Santos 80, Rio 72, pražene kave 96 do 120, čaja 250, kristal belega sladkorja 13,50, sladkorja v kockah 15,50, sladkorja v prahu 15,50, medu 20, kavnje prsmesi 20 do 21, riža 10,50 do 15, 1 liter namiznega olja 16, olivnega olja 20 do 30, bučnega olja 19, vinskega kisa 7, navadnega kisa 3,50, petroleja 7, spirita denat. 12,50 do 13,50, 1 kg soli 1,50, popra 52 do 64, paprike 48, sladke paprike 52, testenin 7,50 do 12, mila 13 do 16, karbida 9, sveč ni, kvasa 36 do 40, marmelade 17 do 30, sode za pranje 2 din.

Mleviski izdelki: 1 kg moke št. 00 3,75 do 4, št. 0 3,75 do 4, št. 2 3,55 do 3,80, št. 4 3,45 do 3,70, št. 5 3,60, ržene enotne moke 3,25, pšenicega zdroba 4,50, koruznega zdroba 2,75 do 3,75, pšeninih otrobov 1,75 do 2, koruzne moke 2,25, ajdove 4 do 4,50, kaše 4,75, ješprenja 4,50, ovsenega riža 7 din.

Zito: 1 q pšenice 220 do 240, rži 200, ječmena 205, ovs 210, prosa 300, koruze 180, ajde 210, fižola 600 do 800, graha in leče 1200 din.

Kurivo: 1 q premoga, črnega trboveljskega 36 do 38, črnega zabukovskega 36, iz Hude jame 36 do 38, rjavega 21, 1 m³ trdih drv 100, 100 kg trdih drv žaganih 25, 1 m³ mehkih drv 70, 100 kg mehkih drv žaganih 22, 1 kolobar mehkih drv 4,75 din.

Krma: 1 q sladkega sena 105, polsladkega 90, kislega 80, slame 45, prešana stane več 5 din.

Zelenjava in gobe: 1 kg endivije 14 do 16, motovilca 1,50 do 2, radiča 24, poznega zelja 6, kislega 4, ohrovt 6, karfiola 8, špinacle 16 do 20, čebule 3, česna 10, krompirja 2, kisle repe 2 din.

Občni zbori

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani ima XX. redni občni zbor 30. marca ob 11. dopoldne v posvetovalniški banke v Ljubljani, Miklošičeva cesta. Glas ima na občnem zboru, kdor položi pri centrali v Ljubljani ali pri njenih podružnicah 8 dni pred občnim zborom vsaj 50 temeljnih ali 5 prioriteten delnic.

Morda je ravno za Vas

Radensko zdravilno kopališče najbolje, ker je po mnogih zdravilnih sestavinah najmočnejše v Jugoslaviji!

Sedaj imate dovolj časa, da proučite prospekte raznih kopališč in da si izberete ono, ki vam po svoji zdravilnosti najbolj ustreza! Prospekte pošilja zastonj, rado in z veseljem:

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI

BEOGRAJSKI POMLADNI VELESEJEM

Popust 50 %, na železnica in ladjah

Avtomobili, motorna kolesa, kolesa — tekstilije, galanterija, pohištvo, kovčegi, taške, obuvene — kovine, stroji, motorji, aparati, blagajne, štedilniki, hladilniki, kemija, stiskalnice, poljedelski stroji, stavbarstvo, barve, umetna gnojila — elektrotehnika, optika, kovinska galanterija, šivalni in pisalni stroji, registrirne blagajne, tehnične, stroji za rezanje mesa, stroji za kavo — steklo, porcelan, keramika, lesni ročni izdelki, nakit, ure, kozmetika — papir, glasbila, knjige, radio-aparati, kinematografija, turizem, modna revija, propaganda in reklama — prehrana, alkoholne pijače, mineralne vode, mlečni izdelki

IN SALON AVTOMOBILOV IN MOTOCIKLOV

Pojasnila: Uprava Beogradskog sajma, Sajmište, poš. pretinac 538, telefoni: 28-526 in 28-802

Od 13. do
22. aprila
1940